

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó- hely: hivatal
Egész évre . . . 12 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 1.
Félévre . . . 7 „	budapesti kir. közjegyző.	

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — A hagyatékok értéke. — Leltári érték emelése a hagyatéki tárgyalás során. — Az ingatlanok értékének megállapítása. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874:XXXV. és 1886:VII. törvénycikkek) története.

Írta: **Rupp Zsigmond**, budapesti kir. közjegyző.
(Folytatás.)

A közjegyző képviseleti jogáról és különösen a beadványokról.

Az 55. szakasz szerint „a közjegyző jogosítva van a „hatóságokhoz“ általában, a „biróságokhoz“ pedig „nem peres“ ügyekben beadványokat intézni, azonban minden beadványra nevét sajátkezűleg ráírni tartozik.“

E szakaszt még a Bittó-kormány javasolta, és a szakbizottság is elfogadta volt. Tény, hogy ennek kebelében előzőleg hosszabb vita fejlődött, mert voltak, akik a közjegyző jogosultságát a beadványok tekintetében csak a közjegyző által felvett közokiratok tárgyát képező ügyletekre, — sőt egyesek csakis a telekkönyvi

	Lapszám
Hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvek bélyegzése	35
Határidők és határnapok elmulasztásáról	80
Igazolás örökösödési eljárásban	162
Ingtalanok becslése	79 125
Ismeretlen örökös ügygondnokának perbeidézése	81
Joggyakorlati idő	158
Katonai szolgálat beszámítása a joggyakorlati időbe	158
Kelt mint fent végrendeletben	38
Kereseti adó felmondásáról	80
Kétszer óvatolt váltók	202
Kiskorúak örökbefogadása	161
Kitöltetlen váltók kezeltése	36
Közjegyző felelőssége.	161
Közjegyzői állások betöltésére vonatkozó pályázati hirdetmény díj- mentessége	80
Közjegyzői intézmény fejlesztéséről	162
Közjegyzői kamarák	76 156 158 199
Közjegyzői képviselet közig. bíróság előtt	203
Közjegyzői kinevezésről	162
Közjegyzői lakás és irodahelyiség felmondása	206
Közjegyzők naptára	82
Lakásbéremelések és felmondások korlátozása	79
Leltári érték	125
Meghalt katonák jegyesei és házasságon kívül született gyermekei	200
Meghatalmazás házasságkötésre	34
Moratorium	121 198
Nyugdíjintézet	123
Országos egylet	78 122 207
Óvásfelvétel határideje	78 121
Óvási határidő meghosszabbítása	121 198
Önjogúvá lett személyek gyámpénztárban kezelt készpénzének kiuta- lásáról	126
Örökrész letiltása	128
Rupp Zsigmond	155
Statisztika	39
Személyi hírek	39 82 128 164 207
Tanuvallomás közjegyzői okiratban	140 204
Társas viszony ügyvéd és nem ügyvéd között	39
Ügygondnok perbeidézése	81
Váltók bélyegilletéke	79
Váltóóvás elengedése, óvási határidő meghosszabbítása, váltóelévülés	78 121 198
Vázsonyi Vilmos dr.	155
Zárgondnok egy hagyatéki ügyben	37

ügyekre kívánták szorítani. A többség azonban az összes módosító indítványokat elvetette és pedig azon indokolással, hogy a közjegyzőnek már a zugirászat léküzdése érdekében is a lehető legtágabb *működési tért* kell biztosítani, — amit azután a többség, de még a *képviselőház* és a *főrendek háza* is minden vita nélkül elfogadott volt!

Oly egyszerűnek és természetesnek látszott pedig e szakasz a későbbi gyakorlatban, hogy azzal bővebben foglalkozni, illetőleg annak megvilágítását sem a törvény akkori magyarázói, de még maga derék kartársunk néhai dr. Ökröss Bálint sem tartotta szükségesnek, ami pedig annál feltűnőbb, mert ő volt — mint az igazságügyminiszternek titkára — az a közeg, akit a miniszter a közjegyzői törvényjavaslatnak elkészítésével megbizott, sőt a javaslat tárgyalására kiküldött szakbizottságnak egyik tagja s részben előadója volt.

Nincs pedig egyetlen szakasza sem a közjegyzői törvénynek, mely annyi előreláthatatlan félreértést idézett volna elő, mint éppen ez a szakasz!

Nézzük pedig most — vajjon ezen oly világosnak tetsző szabályt a gyakorlati életben mily ferde magyarázattal forgatták ki tulajdonképeni szelleméből és értelméből? — nemcsak a karnak, hanem a közönségnek is nagy sérelmére, — és pedig már intézményünk életbeléptetésének első éveiben!

E részben csak néhány példát idézünk.

Igy az akkoriban fennállott semmitőszék már 1879. évben döntvényt hozott, mely szerint „*holtánnyilvánítsági* ügyekben az érdekelt feleket *csakis ügyvéd* van jogosítva képviselni.“

Ép oly jellemző továbbá, hogy hasonló felfogással még hazánknak egyik legmagasabb bírósága; a *közigazgatási bíróság* is dicsekedhetik — amennyiben ez azt az elvet állapította meg, hogy előtte folyó ügyekben a kir. közjegyzőnek egyáltalán még *beadványt* sem szabad intéznie! — Hasonló szűkkeblű felfogással felső bíróságaink részéről még később is találkozunk, — mellőzzük!

No de most kérjük, vajjon minek tulajdonítandó a közjegyzői hatáskör ekkénti megszorítása? Vagyis: vajjon miben sántikál a nevezett legfőbb bíróságaink felfogása?

Szerintünk szem elől tévesztették azok ugyanis azt a kétségbevonhatatlan elvet, mely szerint a törvényhozó az 55. szakasz ebbeli szabályának kérdésében: „*peres*“ eljárás alatt *csakis azon eljárást értheti, mely a „Perrendtartás“* szabályainak keretébe esik!

De tegyük fel, hogy a kérdés csakugyan vitás volna — még akkor is szem elől tévesztették a bíróságok azt a sarkalatos elvet, mely szerint: ha oly szabály vitás, mely a fél szabad rendelkezési jogát korlátozza, akkor az megszorítólag értelmezendő.*

Csak egy ily ügylettel kívánunk példaképen különösen foglalkozni.

Ime a hitelező követelésének zálogjoga az adós tulajdonát képező ingatlan telekkönyvében csak elő van jegyezve. — Az előjegyzési kérvényt a fél képviseletében kir. közjegyző adta be, — de most az adós az előjegyzett zálogjog törlése iránt kérvényt támaszt, mert a hitelező a zálogjog előjegyzésének igazolására előírt 14 napi határidőt elmulasztotta. — Az ily kérvény pedig a telekkönyvi hatóság előtt egyszerű, *nem peres jellegű jegyzőkönyvi tárgyalás útján* intéztetik el, — különösen azon pusztán *ténybeli* kérdés felett, vajjon a hitelező a 14 napi igazolási határidőt elmulasztotta-e, vagy nem?

No most kérdés, vajjon ugyanaz a közjegyző, aki előzőleg a felet a zálogjog előjegyzése iránti beadvány ügyében képviselte, ne legyen-e jogosítva megbízóját ugyanazon ügyének jegyzőkönyvi tárgyalása körül is képviselni? — és pedig pusztán csak azért nem, mert ez az ügy most a tárgyaláson *contradictorius* eljárás keretében tárgyalatik?

Vajjon „*peressé*“ vált-e ez az ügy? — már t. i. a *perrendtartás* szabályainak szempontjából ítélve? És vajjon a hitelező fél, ha megfelelő intelligenciával rendelkezik, nem volna-e jogosítva védelmét ügyvédi képviselet nélkül is, a jegyzőkönyvbe sajátkezűleg bevezetni, esetleg a vele jött és őt eddig képviselő közjegyző támogatása mellett?

Persze abban az esetben, ha az igazolás csupán csak kereset útján érvényesíthető, akkor ez már a „*perrendtartás*“ szabályai szerint természetesen ügyvédi képviselet mellett volna tárgyalandó.

Aztán nézzük csak most, vajjon mily abszurdításra vezet az említett két főbíróság szűkkeblű felfogása? Ime a közjegyzőnek szabad ugyan a beadványt szerkesztenie, — csak hogy e beadvány csakis, az ellenfélnek meghallgatása után intézhető el érdemben. — Na most vajjon nem-e mosolyt keltő anomália az, hogy a fél

* Hitbizottmányi, örökbefogadási, vizjogi, bányajogi, főleg telekkönyvi ügyekben stb. stb.

igénybe veheti ugyan a közjegyző képviselét a *beadvány szerkesztése* körül, — de az annak (még mindig csak *perenkivüli*) tárgyalás útján való érvényesítése körül már nem?! még pedig oly ügyben, amelyet maga a fél — ha kellő intelligenciával rendelkezik — maga személyesen is végezhetné?!

Az ily eljárás — a fél érdekétől eltekintve — mégis csak diskreditálja a közjegyzői kart?!

Nevezett legfelsőbb bíróságok tévfelfogása pedig annál helytelenebb, mert *figyelmen kívül hagyták azt az alapelvet is, mely szerint a jogot és cselekvési szabadságot korlátozó szabályok szigorú és megszorító magyarázat mellett alkalmazandók.* Ha pedig ezt teszik, akkor felismerték volna azt is, hogy a *törvény határozottan különbséget tesz „peres” és „nem peres” ügyek közt, — „peres” ügynek pedig csak az tekintendő, amely a „perrendtatás” szabályainak keretébe esik, és akkor felismerték volna azt is, hogy: bár perenkivüli ügyben is két fél áll egymással szemben, — ha a köztük fennforgó ügy **contradiktorius eljárás** alá esnék is — ez a **contradiktorius eljárás** — amint azt a fenti példa is mutatja — **még mindig nem „peres” természetű!** — Már pedig a törvény a közjegyzőnek eljárást a beadványok dolgában csakis **„peres”** ügyben tiltja meg.*

(Folyt. köv.)

A hagyatékok értéke.

Az 1894 : XVI. t.-cz. 41—42. §-aiban lefektetett alapelvek szerint a hagyatékok leltározása alkalmával az ingóságokat mindig, az ingatlanokat pedig a felek kérelmére meg kell becsülni.

Az ingatlanok értékét, ha a felek becslést nem kívánnak, adóalapon kell meghatározni.

Az 1912 : LIV. t.-cz. 27. §-a a fent közölt alapelveken semmit sem változtatott, csupán stiláris módosítást tett az 1894 : XVI. t.-cz. 42. § 2. bekezdésének szövegén, amikor az ingatlanok értékének meghatározásának alapjául a hatósági adó és becslési bizonyítványt tette.

Az 1912 : LIV. t.-cz. 104. §-ának 2. bekezdése az igazságügyministert arra hatalmazta fel, hogy az ingatlan értékének meg-

állapítására szolgáló becslést és a hatósági adó és becslési bizonyítvány kiállítását a belügyministerrel és pénzügyministerrel egyetértőleg rendelettel szabályozza.

E törvényes előzmények után jelent meg a m. kir. igazságügyminister 1914. évi 42600 i. M. számú rendelete, amelynek vizsgálatánál mindenekelőtt megállapíthatjuk azt, hogy az örökösödési eljárásban is kifejezetten alkalmazandó ez a rendelet az érték meghatározás módjának alapelvei a legkevésbé sem változtatott.

Az ingatlanokra nézve is megmaradt tehát az előbbi alternatíva: a felek szabad választási joga a valóságos forgalmi érték kinyomozására, tehát a lehető legmagasabb érték szükségképeni megállapítására vezető becslés közt egyrészt, a kataszteri — illetőleg adóalapon meghatározandó becsérték közt másrészt, mely utóbbira nézve az illetéktörvények szellemében a 437/1886. sz. I. M. E. rendelet világosan kimondja, hogy az ekként megállapítandó érték a legalacsonyabb értékhatár, amelyen alól nem szabad menni.

Sőt kimondja a most idézett rendelet azt is, hogy a leltározásoknál a forgalmi érték elérésére kell törekedni.

Az 1916 : XXVII. t.-cz. 5. §-a pedig még tovább megy. Egyenesen kötelezi a feleket, hogy a kataszteri (adó) alapján meghatározandó értéken túl vallják be a valóságos forgalmi értéket.

Az új törvény ez intézkedése még nem lépett életbe s épen ezért kívánatos, hogy az életbeléptetés akként törtéjjék, hogy a kincstári érdek megvédésének tényleges keresztülvitele az eddigi jogállapotnál hatásosabban beleillesztessék az örökösödési eljárás keretébe, mert különben az illetékszabás és az örökösödési eljárás közt mély szakadék támad, amely az állami hatóságok működésének egyöntetűségét furcsa színben alkalmas feltüntetni.

De folytassuk a jelenlegi jogállapot ismertetését.

Ingóknál a becslés a gyakorlatban igen méltányos és jóakarató volt s jelenleg is az. A valóságos forgalmi értéket a leltározó közegek meg sem közelítik, amire kiáltó példa, hogy pl. a mi vidékünkön a folyó évben elhalálozott örökhagyók hagyatékában egy lovat vagy tehenet 3—500 koronára szoktak becsülni, ami a valóságos forgalmi értéknek alig egytizedét teszi.

A szakértői becslés az ingóknál rendszerint elmarad, illetőleg a leltározó közeg maga szerepel becsüs gyanánt. De ha van is becsüs, a becslés többnyire a jelenlevő érdekeltek és a hatósági közegek közti compromissum eredményét fogja feltüntetni.

Ez az eljárás annyival inkább elfogadható, mert a hagyatéki ingókat nagy mértékben el szokták tagadni, s így tiszta haszon a kincstárra nézve, ha a felek az ingók becsértékében a leltározó közeggel, aki a kincstár érdekét képviseli, méltányossági alapon megegyeznek.

Ingatlanoknál alig fordul elő eset, hogy már a leltározásnál becslést kérjenek a felek, de viszont a leltározó közegek hazafias kötelességtudása következtében a törvényszerű legalacsonyabb becsérték felvétele sem szokásos, hanem a leltározó közegek abból a józan természetes észből fakadó felfogásból kiindul, hogy aki jogosan választhat a legmagasabb és a legalacsonyabb érték közt, az a kettő közé eső értéket is jogosan választhatja, mellőzik a 42600/914. sz. I. M. R. 10—21. §§-ai szerint tetemes és költséges formásokkal járó szakértői becslést és az érdekeltekkel a forgalmi értéket megközelítő értékben megegyezve, ezt tüntetik ki leltári becsérték gyanánt.

Természetes, hogy az adó- és értékbizonylatot ily esetekben is mellékelik a leltárhoz s így a minimális becsérték meghatározására az alap szintén adva van.

A törvényesség szempontjából ezt az eljárást alig lehet kifogásolni, mert az 1912 : LIV. t.-cz. 27. §-ának vonatkozó rendelkezése csak formaliter imperativ, de lényegében, midőn a feleknek a becslés kérésére, tehát a legmagasabb és legalacsonyabb becsérték közti választásra jogot ad, ezzel tulajdonképen a felek kezébe teszi le az érték megállapítását.

Még kevésbé lehet elvetni a fentebb vázolt s tudtommal országos általános gyakorlatot, ha a törvénynek nem pusztán szavait, hanem célját és értelmét tekintjük.

Anélkül, hogy hosszas jogtörténeti fejtegetésekbe bocsátkoznánk, leszögezhetjük a dolgok, és pedig úgy az ingók, mint az ingatlan javak becslésének célja gyanánt egyrészt, és pedig már ősrégi idők óta a felek jogi érdekének megóvását, másrészt újabban az államjövendelmek közé tartozó kincstári illetékek kiszámításának lehetővé tételét. E kettőhöz még közjogi mozzanat: a bíróságok hatáskörének meghatározása is járul, mely utóbbi csupán

a polgári perrendtartásban lép előtérbe, ellenben az örökösödési és a végrehajtási eljárásnál e mozzanat a dolog természetéhez képest egészen eltűnik.

Hogy a peres eljárásban a becslés a bizonyítás szakában kizárólag a peres felek érdekét szolgálja s itt teljesen a rendelkezési elv uralma alatt áll, arra elég e helyütt egyszerűen rámutatni.

A végrehajtási eljárásnál a felek jogi érdekének megóvása lép túlnyomóan előtérbe esetleges kárigényeknél, mellékesen végrehajtás alá vont javak kényszerforgalmánál mintegy tájékoztatásul szolgál a venni szándékozók részére a becsérték.

Az örökösödési eljárásnál a kincstár érdeke domborodik ki, amely az előbb említett esetekben a bélyeg- és jogilletékek révén csupán mellékszerepet játszott.

Az örökösödési eljárásban fontos szerephez jut, de még ennél is fontosabb célja a becslésnek a felek magánjogi érdekének megóvása, mert „a hagyatéki vagyon valósága anyagi alapja az (egész) örökösödési eljárásnak“, miként ezt az 1894 : XVI. t.-cz. 35. §-ához fűzött ministeri indokolás kiemeli.

Az 1912 : LIV. t.-cz. 27. §-ának első intézkedése a törvényjavaslat ministeri indokolása szerint arra való, hogy a Pp. 5. §-ának szabályait ingatlanokra nézve kiterjessze az örökösödési eljárásra s ezáltal összhangba hozza a különböző birói eljárások értékbecslési szabályait az illetékszabályokkal.

Az 1911 : I. t.-cz. 5. §-a pedig az értékmegállapítást világosan és elsősorban az érdekelt felek jogkörébe utalja, kimondván, hogy a per tárgyának a felperes által vitatott értéke a hatáskör megállapításánál irányadó, ha azt az alperes vitássá nem teszi.

A kivételek abban lelik magyarázatukat, hogy a birói hatáskört túlnyomóan közjogi természeténél fogva nem lehet ellenőrzés nélkül a felek akaratától függővé tenni.

Az örökösödési eljárásban ez a közjogi szempont elesvén, a becslés magánjogi céljával egyáltalán nem ellenkezik, sőt azzal a legtermészetesebb összhangban van a becsérték meghatározásának a felek kizárólagos jogkörébe utalása.

Az állam kincstári érdekének megóvására alkotott becslési szabályok szintén főleg az érdekelt felek rendelkezési szabadságán

alapulnak s kényszerítő rendelkezést csak az illetékkiszabás alapjának legalsó határára nézve tartalmaznak.

Ily módon illesztik bele jogszabályaink a leltározást és ennek egyik lényeges mozzanatát: a becslést az örökösödési eljárásban a kincstári érdek szolgálatába, ami új törvényünk (az 1916:XXVII. törvényczikk) szerint nemcsak a törvény szelleméből, hanem betűjéből is minden kétséget kizárólag kitűnik.

Fejtegetésünkből nyilvánvaló, hogy a becsérték meghatározása — a legkisebb illetékalap érintetlenül hagyása mellett — a kincstári érdek nézőpontjából is a felek kizárólagos rendelkezési szabadsága alá esik.

Ha tehát szakértői becslést csak az érdekeltek bármelyikének — köztük a 42600/914. I. M. R. 22. és 9. §§-ainak helyes magyarázata szerint, amire esetleg más alkalommal visszatérünk, a gyámhatóságnak, a tárgyaló kir. közjegyzőnek, sőt a leltározó közegnek is — kívánatára kell tartani, viszont a legalacsonyabb értékalapot fel kell emelni akkor, ha ebben az összes érdekeltek megegyeznek, mert utóvégre az örökösödési eljárás eminenter polgári eljárás s abban az örökösök és egyéb jogosítottak még sokkal kizárólagosabb urai az eljárás tárgyának: a hagyatéki vagyonnak és e vagyon egyes alkatrészeinek, mint a peres eljárásban, úgy hogy az átadás alapjául szolgáló osztály első főrésze: a hagyaték állaga tekintében a felek akaratkijelentéseit, mint általában az egész osztályra vonatkozó akaratkijelentéseket, a bíróság egyszerűen hitelesíteni tartozik és csak azoknak a törvényes alakszerűségek megtartása mellett történt létrejöttét, illetőleg teljességét vizsgálhatja.

A leltározás stádiumában nincs a bíróságnak semmi befolyása a becsérték megállapítására, mert a leltározás csak tájékoztató jellegű és a hagyaték állagának végleges megállapítása a tárgyalásra tartozik.

A tárgyaláson pedig a leltár egész tartalma s így a becsérték felett is az érdekeltek rendelkezési szabadsága érvényesül, legfeljebb arról lehet szó, hogy ingatlanoknál a bíróság a kincstári érdek megóvása végett figyelmet fordíthat arra, hogy az értékminimumot a felek le ne szállítsák, ámbár az is jogosan vitatható, hogy a kincstári illeték legkisebb mérvének biztosítása a leltárhoz mellékelt adó- és értékbizonyítványok alapján tisztán a pénzügyi hatóságok feladata.

A felek rendelkezési szabadsága az örökösödési eljárásban mindenütt vezérelv gyanánt szerepel, ahol az értékmeghatározásnak jogi jelentősége van; pl. a 60. § esetében az osztály alá bocsátott vagy kiegyenlítő értékről átadott vagyontárgyak értékének az osztályba bekapcsolásánál, a 77. § esetében a kötelesrész értékének kiszámításánál stb.

A valóságos — a pusztá hitelesítésen túlmenő — birói határozatoknak az örökösödési eljárásban csak subsidiarius szerepök van s ez áll az értékmegállapításokra vonatkozólag is. Ennélfogva a bíróság csak ott bocsátkozhatik bele az érték birói megállapításába, ahol azt a törvény kifejezetten elrendeli, pl. a 65. § esetében a vitás mennyiségű kötelesrész ideiglenes megállapításánál.

Ha tehát a törvény az érdekelteknek expressis verbis megadja a jogot arra, hogy egymásközt meghatározhassák a kötelesrész összegét, amely a hagyatéknek bizonyos hányada, akkor ez a szabadság logikai szükségszerűséggel odavezet, hogy az egész hagyaték értékét is ők maguk határozhatják meg, ami különben az 55. § 1. bekezdésének grammatikai magyarázata szerint sem lehet másképen. Az ellenkező felfogás oly lehetetlen állapotokat teremtene, hogy pl. az örökösök készpénzben kifizetendő hányadai, a hagyatéki terhek és hagyományok a cselekvő hagyaték értékét többszörösen meghaladnák. Hogy ily esetekben a gyámhatósági jóváhagyás nem adható meg, az kétségtelen.

A kir. közjegyzőnek az elmondottak szerint nemcsak joga, hanem kötelessége a feleknek a hagyaték állagára vonatkozó előterjesztései során az egyes vagyontárgyak becsértékét megegyezésüknek megfelelő összegben jegyzőkönyvbe venni s legfeljebb figyelmeztetheti őket, mint a tárgyalás vezetője, hogy ingatlanoknál a becsérték nem lehet alacsonyabb a 42600/1914. számú I. M. R. értelmében kiállított adó- és értékbizonyítványok adatainál.

Díjait a kir. közjegyző az esetben, ha a felek ez utóbb említett adatoktól lefelé térnek el, vagy az értékre nézve megegyezni nem tudnak, a törvényszerű minimális, illetőleg a leltári értékhez képest, minden más esetben az 1894: XVI. t.-cz. 55. § 1. pontja alapján a felek közbenjöttével, tehát megegyezésükkel megállapított értékhez képest számítsa fel, mert az 1894: XVI. t.-cz. 117. §-ának a díjszámításra vonatkozó intézkedésében a leltári érték alatt a végleges leltári érték értendő, amely az osztálytervben jut kifejezésre s amelyre a bíróságnak törvényes ingerentiája nincs.

Az itt vázolt álláspont tudtunkkal egész terjedelmében megfelel az országos joggyakorlatnak, azonban szórványos esetekről van tudomásunk, midőn egyes bíróságok beleavatkozva a felek rendelkezési szabadságába, a minimális törvényszerű érték és a becslés alapján előálló maximum között az érdekeltek megállapodásához képest a középértéket feltüntető leltárakat hivatalból kiigazították, sőt a feleknek a hagyatéki tárgyalások alkalmával létrejött és jegyzőkönyvbe vett ily irányú megállapodásait szintén elvetették, az osztálynak a becserítékre vonatkozó adatait a minimális törvényszerű értékre a közjegyző díjait is, még pedig a kivonatok elvetése s az ezekért járó összes díjak megtagadása mellett leszállították.

Dr. Kaál Elek

privigyei kir. közjegyzőhelyettes.

Leltári érték emelése a hagyatéki tárgyalás során.

Irta: dr. Kepes János, győri kir. közjegyzőhelyettes.

Az 1916. évi XXVIII. t.-cz. II. fejezetének hiányossága kettős okból kényszeríti a közjegyzőket ezen hiányosságnak gyakorlati úton való pótlására. Elsősorban azért, mert az örökösökre rendkívüli, időveszteséget jelentő zaklatást jelent; másodsor, mert a hagyatéki tárgyalás befejezése után a kir. közjegyzőnek alig lesz módjában követelhetni azon díjkülönbözetet, mely a leltári érték és a pénzügyigazgatóság által netán elrendelt szakértői becsléssel megállapított érték közötti különbség után a közjegyzőnek feltétlenül jár. A Kir. Közjegyzők Közlönyének legutóbbi számában dr. Szécsi Ferencz kir. közjegyző úr utalt már annak szükségességére, hogy törvényhozási, vagy rendeleti úton szabályozandó lenne azon kérdés: miként fog a közjegyző hozzájárulhatni azon értékkülönbözet utáni díjösszeghez, mely a közjegyzőt a leltári és szakértői becsléssel megemelt érték közötti különbség után megilleti.

Köztudomásu azon nehézkesség, amellyel a kormányzat közjegyzői érdekű intézkedéseket létrehoz. Nem sok lehet a remény arra, hogy Szécsi kir. közjegyző úrnak nagyértékű javaslata egyhamar valósággá váljon. Addig is, amíg ezen javaslat a megva-

lósuláshoz jut, egyrészt, másrészt a javaslat esetleges kiegészítésül, bátorkodom meggondolásra ajánlani az alábbiak szerinti közvetlenül gyakorlati vonatkozású és jelentőségű eljárási tervezetet.

Felmerülhet annak az eszméje is, hogy amidőn a közjegyző a hagyatékot tárgyalásra megkapja, amennyiben látja, hogy a leltár szerinti törvényszerű legkisebb érték a helyi forgalom értékével semmi arányban sincs, s a forgalmi érték legalább 10,000 koronára tehető (az 1916. évi 149900. számú körrendelet feltételei a becslésre), a közjegyző a tárgyalás kitüzése előtt az adóhivatal útján a pénzügyigazgatósághoz átteszi az iratokat a becslés megejtése végett. Előnye ez eljárásnak az, hogy a felek közötti vita esetén is már szakértői becsü áll rendelkezésre a hagyatéki tárgyaláson. Azonban itt a törvénynél is meglévő hátrány fennmarad, t. i. az örökösöknek szakértői eljárásra, esetleg egyezségi eljárásra való idéztetése, tehát időt vesztő, költséges zaklatása. Mindenesetre a közjegyző a visszaérkező adatok alapján a leltári értéket kiegészítené s díjait is ehez képest számíthatná fel. Ezzel szembe helyezendő a hagyatéki ügy elintézésében való nagy késedelem.

Szerintem a helyes eljárás a következő. Megjegyzem, hogy miután a kincstár érdekében fekvő, miután az örökösökre nézve a szakértői, esetleg egyezségi eljárás mellőzése folytán idő és költségkimérlést jelent, miután sem a törvény, sem a végrehajtási rendelet nem tiltja, javaslatom folytán a törvény életbelépése (1917. jan. 1.) napjától a győri kir. közjegyzőségek már az alábbiak szerint járnak el.

A hagyatéki tárgyalás során az érdekelt felek minden hagyatéki ügyben, amelyben ingatlan van, felvilágosítatnak, hogy amennyiben az ingatlanok leltári értéke nem áll arányban a forgalmi értékkel, kiteszik magukat az új törvény szerint indítandó egyezségi, esetleg szakértői becslési eljárásnak. A legtöbb ügyben az érdekeltek önként bevallják a forgalmi értéket legalább is megközelítő értéket. Ez esetben a leltár kiegészítendő a következőképen: „ . . . Megjelent alulírott érdekeltek önként előadják és kérik, hogy a leltárban fentebb foglalt adó- és becsbizonyítványon alapuló értéktől eltérően, minden szakértői becslési eljárás mellőzése végett, az ingatlanok forgalmi értéke . . . kor. . . fillérben vétessék fel a leltárba. Ekként a leltár . . . kiegészítetik.“ Természetes, hogy a közjegyzői díjak ez esetben a forgalmi érték után számíttatnak. Alig elképzelhető, hogy az ekként a hagyatéki

tárgyaláson önkéntes bevallás folytán feltüntetett értéket a pénzügyigazgatóság el ne fogadja. Mily rendkívüli feles munkától kiméltetik meg ezzel a pénzügyigazgatóság; egyben mily költség-től a kincstár mindott, ahol a becsléssel megállapított érték az 5,000 koronát meg nem haladná, a bíróságok a leltárnak a hagyatéki tárgyaláson eszközölt kiegészítését nem kifogásolhatják, mert az a kincstár érdekében az örökösök kívánságára eszközöltetett.

Ugy a törvény, mint a Szécsi-féle javaslat feltétlenül kiegészítendő lenne oly rendelkezéssel, hogy a forgalmi értékre vonatkozó egyezségi eljárás a hagyatéki tárgyalások során lenne folyamatba teendő; illetve az eljáró közjegyző kötelességévé teendő lenne az érdekeltekhez intézendő azon felhívás, hogy a forgalmi értéket, figyelemmel az 1916. évi XXVII. t.-cz. intézkedéseire, önként vallják be a tárgyalás során.

Ha a kincstár érdekéről fokozott módon történne gondoskodás, az esetben, amint arra az Adó és Illetékügyi szemlében a múlt év folyamán utaltam, a helyes eljárás az lenne, ha: 1. a kincstár érdekében úgy az ingók, mint az ingatlanok már a leltárban forgalmi érték szerint vétetnének fel;

2. hogy a kir. közjegyző jogosítva és kötelezve legyen a valódi érték kinyomozása iránt a megfelelő lépéseket megtenni;

3. az új törvényben körülírott szakértői eljárás, amennyiben az érdekeltekkel az érték tekintetében a közjegyző előtt meg egyezés nem létesíthető, a közjegyző által a hagyatéki tárgyalás befejeztéig is megkérhető a pénzügyigazgatóság előtt.

Az új törvényre tekintettel a legkevesebb, amit tennünk kellene, az illegalitás látszatának elkerülése végett, felírni az igazságügy- és pénzügyministeriumokhoz, hogy a hagyatéki tárgyalás során az ingatlanok valódi, forgalmi értéke tárgyában, annak a leltárban való feltüntetése céljából, az örökösökkel a lehetőséghez képest megállapodást létesítsen. Ez a kérdés különösen a vidéki kir. közjegyzők szempontjából bir fontossággal, kiknél a hagyatékok legnagyobb része kisebb ingatlanokból áll.

Az ingatlanok értékének megállapítása.

I.

A bélyeg és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezésének módosításáról szóló 1916. évi XXVII. t.-cz. II. fejezetének életbeléptetése és végrehajtása iránt.

1916. évi 149,900. szám.

(Körrendelet valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, kir. illetékkiszabási és adóhivatalhoz.)

A bélyeg és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezésének módosításáról szóló 1916. évi XXVII. t.-cz. II. fejezete életbeléptetésének határidejéül a törvenyzikk 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján 1917. évi január hó 1-ső napját állapítom meg és annak végrehajtása iránt a következőket rendelem:

Az 1916. évi XXVII. t.-cz. II. fejezete az ingatlanok után járó illetékek kiszabásánál alapul veendő értékek megállapítására vonatkozó eddigi szabályokat módosítja s az értékmegállapítás új módjaként a hatósági szakértői becslés igénybevételét is megengedi; a törvény 12. §-a pedig elrendeli, hogy a törvényben foglalt határozatok mindazoknak az illetékeknek megállapításánál alkalmazandók, melyek e törvény hatálya alatt kerülnek elsőfokú kiszabás alá. Ehhez képest a törvény II. fejezetében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni mindazokra a jogügyekre és hagyatékokra, melyek — *habár a törvény életbelépte előtt jelentettek be* — bármily oknál fogva csak a törvény *hatálya alatt*, azaz 1917. évi január 1-én vagy az után kerülnek elsőfokú kiszabás alá.

Ellenben oly illetékekre nézve, melyeket 1917. évi január hó 1-je előtt tényleg *már kiszabtak*, habár a fizetési meghagyást *még nem is állították ki*, vagy ha bármely okból új fizetési meghagyás kiállításának van helye, az eddigi szabályok *változatlanul érvényben maradnak*.

I. A törvény 3. §-a szerint: az 1887. évi XLV. t.-cz. 3., 4. és 5. §-ai, továbbá az 1911. évi X. t.-cz. 2. §-a hatályon kívül helyeztetnek, — azok helyébe az új törvény 4., 5. és 8. §-aiban foglalt rendelkezések lépnek érvénybe.

II. A törvény 4. §-a az ingatlanok után járó illetékek alapjául veendő értékelését szabályozza; a törvenyszakasz 1. és 2. pontja alatt foglalt rendelkezések azonosak az 1887. évi XLV. t.-cz. 3. §-ának 1. és 2. pontja alatt felvett rendelkezésekkel, melyek szerint

adásvételeknél:

ideértve a birói árveréseket is, a vételár a vevő által elvált összes mellékes szolgáltatások értékével együtt képezi az ingatlan értékét;

a szerzés egyéb nemeinél:

a) jogügyleteknél a szerződésben kitüntetett vagy az abban foglalt megállapodásokból kiderített értéket;

b) hagyatékoknál a hagyatéki leltárba felvett s ily értékek hiányában az illetékkötelezett felek által bevallott becsértéket kell rendszerint értékalapul venni.

Ugyanennek a szakasznak további rendelkezései azonban megadják a kincstárnak azt a jogot, hogy olyan esetekben, midőn az 1. és 2. pontban említett értékek a tényleges viszonyoknak nem felelnek meg, az ingatlanok értékének hatósági szakértői becslés útján való megállapítását követelhesse.

A törvény e rendelkezéseire való tekintettel figyelmeztetem az illetékek elsőfokú megállapítását teljesítő közegeket, hogy az ingatlanok tárgyát képező jogügyletek vagy hagyatékok után járó illetékek kiszabása előtt tegyék mindenkor gondos vizsgálat után mérlegelés tárgyává, vajjon a bevallott vagy egyébként rendelkezésre álló értékek, tehát a törvényszerű legkisebb értékek is, a helyi forgalom értékének megfelelőek-e s vajjon ezeknél nem szembetűnően csekélyebbek-e?

Ha pedig azt észlelnék, hogy ezek az értékek a helyi forgalom értékénél szembetűnően csekélyebbek, tegyenek erről a pénzügyigazgatóságnak a vonatkozó iratok felterjesztése és a rendelkezésre álló értékkel szemben felmerülő kifogások ismertetése mellett azonnal jelentést.

Amennyiben a kir. pénzügyigazgatóság a felterjesztett jelentésben foglalt indokokat jogosultaknak látja, a törvény 10. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg, elsősorban a vitás érték megállapítása céljából az illetékköteles féllel megegyezés létesítését kell megkísérelnie, mely célból az illetékköteles felet végzéssel egyezkedésre, illetve az ingatlan valódi értékének bevallására felhívja.

Amennyiben ezen végzés folytán az illetékkötelezett fél az ingatlan valóságos értékét bevallja s a kir. pénzügyigazgatóság azt egyezségként elfogadja, a kir. pénzügyigazgatóság az iratokat az illeték megszabása céljából a kir. adóhivatalhoz (állampénztárhoz) visszaküldi.

Ha ügyfél elfogadható egyezkedési ajánlatot az ingatlan értékére vonatkozólag a kitűzött határidőben elő nem terjeszt, vagy vele megegyezés nem volt létesíthető, a kir. pénzügyigazgatóság az ingatlan értékének megállapítására, a hatósági szakértői becslést elrendeli s erről a felet vétbizonyítvány mellett kézbesítő határozattal értesíti.

Budapesten e tekintetben a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal jár el.

A hatósági szakértői becslést csak akkor kell elrendelni, ha alapos kilátás van arra, hogy az ennek alapján megállapítható illetéktöbblet a becslési költségeket meghaladja; egyáltalában mellőzni kell a becslés elrendelését olyan ingatlanok tekintetében, amelyeknek tényleges értéke a helyi forgalomban előreláthatólag nem haladja meg a 10,000 koronát.

Szem előtt tartandó az, hogy a szakértői becslésnek elsősorban oly ingatlanokat illetőleg van helye, amely ingatlanoknál a törvényszerű legkisebb érték a helyi forgalom értékével rendszerint semmi arányban nincs, mint például az üres telkeknél.

A becslési eljárást a törvény 10. §-ának második bekezdésében nyert felhatalmazás alapján kiadott külön körrendelettel szabályozom.

A becslés költségeit a kincstár viseli abban az esetben, ha a becslés által megállapított érték 5000 koronát meg nem halad, továbbá, ha a becslés által megállapított érték az 5000 koronát meghaladja ugyan, de a fél által bevallott értéke 10%-nál többel nem haladja meg. Megjegyzendő azonban, hogy értékül nem az egyes ingatlanok külön felvett értéke, hanem a megilletékezendő jogügyletben, hagyatékban stb. felvett és becslési eljárás tárgyává tett összes ingatlanok együttes értéke tekintendő.

Az előző bekezdésben említett eseteken kívül minden más esetben a költségeket az illetékkötelezett fél tartozik viselni.

Amikor a kir. pénzügyigazgatóság a becslési jegyzőkönyvet a vonatkozó iratokkal együtt illetékkiszabás céljából az illetékes kir. adóhivatalnak (állampénztárnak) megküldi, a foganatosított becslés költségeit is megállapítja és egyidejűleg a becslők, valamint a kiküldött tisztviselőnek kiküldetéséért szabály szerint járó illetményeit az állami költségvetés „jogilletékek és díjak“ XVIII. fejezet, XV. cím, 2. rovat Dologi kiadások: illetékbehajtási költségek terhére kiutalványozza. Amennyiben a becslési költségeket a törvény 10. §-a értelmében az illetékkötelezett fél viseli, egyben annak térítményül való előírását elrendeli és ugyancsak az illetékbehajtási költségek alrovata javára bevételezi.

Az ekképen előirt térítménynek a kitűzendő határidő alatt való befizetésére a felet egyidejűleg felhívja és a határidő lejárta után gondoskodik az előirt térítménynek közzadók módjára való behajtásáról.

A kir. pénzügyigazgatóságnak a becslési költséget megállapító határozata ellen 15 nap alatt a m. kir. pénzügyministeriumhoz felebbezésnek van helye.

Hasonló hatáskörben ugyanígy jár el a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal.

A törvény 4. §-a értelmében a fentiek szerint megállapított értékek (még hatósági szakértői becslés esetén is) csak akkor vehetők az illetékkiszabásnál alapul, ha azok az 5. §-ban meghatározott törvényszerű legkisebb értéknél nem csekélyebbek, különben minden esetben a törvényszerű legkisebb érték alapulvétele mellett kell az illetéket kiszabni. Ugyancsak ezen az alapon kell az illetéket kiszabni akkor is, ha a törvény 4. §-ának 2. pontjában felsorolt értékek feltüntetve nincsenek s az érték megállapításához szükséges adatok a felektől sem szerezhetők be, a pénzügyigazgatóság (központi díj- és illetékkiszabási hivatal) pedig a szakértői becslés alkalmazását a fentiek figyelembevételével nem tartja szükségesnek. Különös súlyt kell fektetni tehát az illeték kiszabása és felülvizsgálata alkalmával a törvényszerű legkisebb érték pontos megállapítására s annak a becserítéssel az okból való összehasonlítására, vajjon ez utóbbi a törvényszerű legkisebb értéknek megfelel-e, vagy sem?

Ha különböző becserítékek állanak rendelkezésre, ezek közül mindig a legnagyobb veendő az illetékkiszabásnál alapul, még akkor is, ha szakértői becslés történt, s ha már a legalacsonyabb becseríték is meghaladja a törvényszerű legkisebb értéket.

III. A törvény 5. §-ában megállapított törvényszerű legkisebb értéknek minden egyes esetben kötelező kiszámítása alkalmával az illetékkiszabást teljesítő közegek mindenekelőtt állapítsák meg, vajjon a felek által bemutatott, vagy a hivatalból beszerzett adó- és értékbizonylatok a törvény idézett szakaszában részletesen körülírt követelményeknek megfelelnek-e, illetve tartalmazzák-e azokat az adatokat, melyeket a törvény e tekintetben előír; továbbá fordítsanak kellő figyelmet arra, hogy a kimutatott tiszta jövedelemnek, illetve házosztályadónak megfelelő többszörösének kiszámításánál, szorzásánál a törvényben megállapított új szorzók helyesen alkalmaztassanak. A törvényszerű legkisebb értéknek kiszámításánál rendszerint azon évet megelőző évi adó alapjául szolgáló jövedelem (katasteri tiszta jövedelem, nyers házbérjövedelem), illetve azon évet megelőző évi házosztályadó veendő alapul, amely évben a kincstár joga a kiszabandó illetékre nézve megnyílt. Ez alól kivételt az idézett törvényszakasz utolsó bekezdése csakis az olyan új épületekre és toldaléképítkezésekre állapít meg, amelyeknél az adótárgy a megelőző évben még nem létezett s amelyek után az adó első ízben abban az évben állapítottatik meg, amely évben a kincstár joga az illetékre megnyílt: ezeknél tehát ezen első évi adó alapjául szolgáló nyers házbérjövedelmet, illetve az első évre kivetett házosztályadót kell a minimalis érték kiszámításánál alapul venni.

Ez okból az illeték megszabását teljesítő kir. hivatalok kötelesek a községi (városi) közegekhez intézendő megkereséseikben mindig világosan megjelölni, hogy mely évre vonatkozó jövedelem

(katasteri tiszta jövedelem, nyers házbérjövedelem), illetve házosztályadó mutataadó ki. Az ideiglenesen adómentes ingatlanok minimalis értéke szintén azon nyers jövedelem, illetőleg házosztályadó alapján számítandó ki, amely jövedelem (katasteri tiszta jövedelem) után az adó kivetendő volna, illetve amely házosztályadóval az ingatlan megterhelendő lenne, ha az ideiglenes adómentesség esete fenn nem forogna.

A törvény 5. §-ának 1. pontja értelmében az árterekben fekvő földbirtok értékelésénél a katasteri tiszta jövedelemből levonásba hozandó vízszabályozási járulék alatt egyedül az a vízszabályozási, illetve ármentesítési költség értendő, amely az 1881. évi XLII. törvenyzikk 6. és 8. §-ában van tüzetesen meghatározva s mely költség után ugyanezen törvény 7. §-a értelmében egyelőre a föld-, illetve általános jövedelmi pótdadó is visszatérítetik. Önként érthető azonban, hogy ezen költséglevonásnak csak abban az esetben van helye, ha az ahhoz való jogosultságot, illetve annak mérvét az illetékkötelezett felek kellően igazolják.

E célból kötelesek az érdekelt felek az illető vízszabályozó vagy ármentesítő társulat által kiállítandó bizonyítvánnyal igazolni azt, hogy a fentebb jelzett költség — úgy, amint eziránt az 1881. évi XLII. t.-cz. 7 §-ának első bekezdése feltételesen rendelkezik — a katasteri tiszta jövedelem megállapításánál nem hozatott levonásba, s hogy ezen költségből mennyi esik évenként az illetékezés tárgyát képező földbirtokra?

IV. A törvény 6. §-a a törvényszerű legkisebb érték kötelező alapul vételére nézve az 5. §-ban foglalt rendelkezésekkel szemben azt az egyedüli kivételt állapítja meg, hogy az illeték megszabásánál a törvényszerű legkisebb érték, mely esetben mellőzhető. Eddig egyedül az elpusztult szőlőterületekre nézve van ily irányú rendelkezés az 1891. évi I. törvenyzikk 8. §-ában, ellenben a házakra nézve nem volt ilyen intézkedés. Ezt a hiányt pótlendő, a törvény 6. §-a kimondja, hogy abban az esetben, ha igazolva van, hogy a törvényszerű legkisebb érték kiszámításának alapjául szolgáló nyers házbérjövedelem vagy házosztályadó a megállapítás óta, a kincstár jogának az illetékre való megnyíltáig terjedő idő alatt azért csökkent, mert a házadó alá tartozó ingatlan, illetőleg annak egy része lebontás vagy elemi csapás folytán megszűnt, úgyszintén oly szőlőterületek átruházásánál, melyek annyira elpusztultak, hogy műveltetésük teljesen megszűnván, paragon hevernek és más művelési ág szerint nem használhatók: az illeték alapjául szolgáló értéket — a törvényszerűleg kisebb érték mellőzésével — kizárólag a törvény 4. §-ának első és második bekezdésében foglalt rendelkezések értelmében kell megállapítani.

Utasítom az illetékkiszabást teljesítő közegeket, valamint a királyi pénzügyigazgatóságokat, hogy a kincstár érdekének megóvása céljából minden olyan esetben, amelyben a felek e kivéte-

les eljárás alkalmazását kérik, a törvény által megkivánt igazoló adatokat az elfogadhatóság szempontjából legszigorúbban bírálják el, s ezeket a kivételes rendelkezéseket csak az arra vonatkozó igény kétségtelen fennállása esetén alkalmazzák.

A törvény 7. §-a aziránt rendelkezik, hogy különböző természetű ingatlanok együttes átruházása esetén, mily érték után kell az illetéket kiszabni; a szakasz két első bekezdése lényegben azonos az eddig érvényben volt 1887: XLV. t.-cz. 4. §-ában foglalt idevonatkozó rendelkezésekkel, új azonban a harmadik bekezdés, amely az eddigi szabályokat a törvény 4. §-a alapján követelhető hatósági szakértői becslés eseteivel hozza összhangba. Ez utóbbi rendelkezést kell alkalmazni különösen oly esetekben, midőn az együttesen átruházott ingatlanok egyike vagy másika adóval megróva nincs s ennek folytán a törvényszerű legkisebb érték meghatározásához hiányozván az alap, az ilyen ingatlanok értéke az együttesen átruházott ingatlanok törvényszerű legkisebb értékéhez a kincstár hátrányára nem volna hozzászámítható.

V. A törvény 8. §-a az 1887. évi XLV. t.-cz.-nek egyedül az 5. §-át helyezi hatályon kívül, míg ezen törvénynek az illetékegyenértékre vonatkozó egyéb rendelkezései változatlanul továbbra is érvényben maradnak. Ebből következik, hogy a hatályon kívül helyezett törvényszakasz alapján 10 évre való érvénnyel, illetve az új törvény életbelépte előtt első fokon már kiszabott illetékegyenértéket az új törvény 5. §-ában meghatározott értékösszegek alapul vétele mellett csakis 1918. évi január hó 1-től kezdve fizetendő az illetékegyenérték. Ellenben ha valamely ingatlan után 1917. évi január hó 1-én vagy 1-je után kerül az illetékegyenérték elsőfokú kiszabás alá, akkor az a törvény 5. §-ában meghatározott értékösszegek alapul vételével szabandó meg.

Az illetékegyenértékköteles ingó vagyon értékét a fél bevallása alapján, illetve az ingóságok értékelésére vonatkozó általános szabályok (ill. szab. 69—72. §) rendelkezései értelmében kell megállapítani. Amennyiben pedig a fél az illetékegyenérték megszabása céljára szükséges bevallást s egyéb adatokat felhívásra a kitűzött határidőben be nem szolgáltatja, az 1881. évi XXXIV. t.-cz. 10. §-ának b) pontja alatt meghatározott s 2 K-tól 50 K-ig terjedő birsággal rovandó meg.

VI. A törvény 9. §-a értelmében az 1881. évi XXXIV. t.-cz. 8. §-ának b) pontjában említett adó- és értékbizonyítványok helyett az A. és B. minták szerinti nyomtatványokon az összes rovatok pontos kitöltése mellett olyan bizonyítványok állítandók ki, amelyekben a földbirtokra nézve a földadó alapjául szolgáló katasteri tiszta jövedelem, a házbéradó alá eső házakra nézve a házbéradó alapjául szolgáló nyers jövedelem, a házosztályadó alá eső házakra nézve pedig a megfelelő házosztályadó van kimutatva. Ennek megfelelően módosítandók az e célra szolgáló és eddig használt megkeresések (nyomtatványok) is.

Az illetékköteles felek a most említett adóbizonyítványokon kívül az ingók és ingatlanok értékét lelkiismeretesen bevallani és az illeték megszabásához szükséges egyéb adatokat is beszolgáltatni kötelesek; amennyiben ennek a kötelezettségüknek felhívás daczára a kitűzött határidő alatt eleget nem tennének, esetről-esetre 2 K-tól 50 K-ig rovandók meg.

VII. Hogy az illetékkiszabást teljesítő kir. hivataloknak arra nézve, vajjon az ingatlanok bevallott értéke a tényleges viszonyoknak megfelel-e, saját hatósági kerületükre vonatkozólag mindenkor tájékoztató adatok álljanak rendelkezésre s hogy a külön rendelettel szabályozott és a jelen rendelet II. pontjában érintett hatósági szakértői becslésnél felhasználható tényleges adatok szolgáljanak, végül hogy az illetékek terén is ez alapon az egyenlő teherviselés elve megvalósítható legyen, — elrendelem, hogy minden kir. adóhivatal (kir. állampénztár) jelen rendeletemhez C. alatt mellékelte s a m. kir. államnyomdánál IV., Kis-medián 144. raktárszám alatt megrendelhető minta szerinti nyilvántartási könyvet vezessen.

Minden községre és városra (törvényhatósági joggal felruházott városra kerületenkint) külön nyilvántartási könyv vezetendő. Nagyobb városban ezenfelül külön nyilvántartási könyv vezetendő a belterületre és külterületre. Olyan községekben (városokban), amelyeknek nagyobb a határa és a határ egyes részeiben az ingatlanok értéke nagyon különböző, megfelelő csoportosítással a határ egyes részeire nézve is külön nyilvántartási könyv vezetendő.

A nyilvántartási könyvben feljegyzendő időrendben az ingatlanokra vonatkozólag kötött minden jogügylet és mindazon hagyaték, amelynek tárgyát ingatlan vagyon is képezi.

A kir. adóhivatalok (kir. állampénztárak) kötelesek a nyilvántartási könyvet évenként lezárni és az abban bejegyzett adatok alapján a mezőgazdasági és erdőgazdasági művelés alatt álló ingatlanok holdankénti átlagos értékét évenként megállapítani.

Budapest székesfőváros határában fekvő ingatlanok forgalmi értékét kerületenkint a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal tartja nyilván, még pedig a jelen rendeletemhez D. alatt mellékelte és a m. kir. államnyomdánál IV., Kis-medián 145. raktárszám alatt megrendelhető minta szerint.

A nyilvántartási könyvek a kir. adóhivatalok (kir. állampénztárak) által 1917. évi január hó 1-ső napjától kezdve, a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal által pedig 1918. évi január hó 1-ső napjától kezdve vezetendő.

Budapest, 1916. évi december hó.

A m. kir. pénzügyminister.

II.

Az ingatlanok értékének hatósági szakértői becslés útján való megállapítása illetékkiszabás céljára.

1916. évi 149.900. szám.

(Körrendelet valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, kir. illetékkiszabási és adóhivatalhoz.)

Illetékkiszabás céljára az ingatlan értékének megállapítására szolgáló hatósági szakértői becslési eljárást az 1916. évi XXVII. törvénycikk (= T.) 10. §-ának harmadik bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a belügyminiszterrel és igazságügyminiszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértve, a következőképen szabályozom:

I. Általános rendelkezés.

1. §.

Amennyiben a kir. adóhivatal (állampénztár) vagy az illetékfelülvizsgáló akár összehasonlítás, akár a helyi tudomás vagy más rendelkezésre álló adatok szerint azt észlelné, hogy az ingatlanok a T. 4. §-a értelmében megállapított értéke és a törvényszerű legkisebb értéke a helyi forgalmi értéknél szembetűnően csekélyebb, köteles erről a kir. pénzügyigazgatóságnak azonnal jelentést tenni és az ingatlan értékének hatósági szakértői becslés útján való megállapítását kérelmezni.

Budapesten e tekintetben a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal a saját hatáskörében önállóan jár el.

II. A becslési eljárás.

2. §.

A hatósági szakértői becslés elrendelése tárgyában a T. 10. §-ában említett megegyezés megkísérlése után a kir. pénzügyigazgatóság (kir. közp. díj- és illetékkiszabási hivatal) határoz és a becslés elrendelése esetében az eljáró bizottság megalakítása iránt intézkedik és a becslés foganatosítására határidőt tűz ki.

3. §.

A bizottság elnökéül saját kebeléből a fogalmazói szakból egy tisztviselőt kiküld és a községi előljáróságot (városi polgármestert, székesfővárosi kerületi előljáróságot), Horvát-Szlavonországokban a községi választmányt (városi képviselőtestületet) felhívja, hogy a kitűzött becslési eljárás idejére az előljáróságnak (városi tanácsnak) két tagját (Budapesten a székesfőváros két

tisztviselőjét, illetve Horvát-Szlavonországokban a községi választmány (városi képviselőtestület) két tagját becselőül jelölje ki és a becslési eljárás idejében kitűzött helyen való megjelenésre utasítsa.

A kir. pénzügyigazgatóság a becslés foganatosításának idejéről és helyéről egyidejűleg az illetékkötelezett felet értesíti azzal a megjegyzéssel, hogy a becslési eljárásnál személyesen megjelenhet, illetőleg hogy a T. 4. §-a értelmében jogában áll saját költségére ellenőrző szakértőt alkalmazni.

4. §.

A becslést az előljáróságnak (városi tanácsnak) két tagja (Budapesten a székesfőváros két tisztviselője), Horvát-Szlavonországokban a községi választmány (városi képviselőtestület) két tagja teljesíti, akiket az előljáróság (városi polgármester, székesfővárosi kerületi előljáró), Horvát-Szlavonországokban a községi választmány (városi képviselőtestület) jelöl ki.

5. §.

Az előljáróság (városi polgármester, székesfővárosi kerületi előljáró) által mint becselő ki nem jelölhető és mint ilyen el nem járhat az:

1. aki az ügyben, amelyben a becslést kérik, mint fél szerepel, vagy a féllel együtt jogositva vagy kötelezve van, avagy az ügy eredményétől függő megtérítéssel tartozik;

2. akinek a felesége vagy volt felesége, jegyese, egyenes ágban rokona vagy sógora, oldalágban rokona unokatestvérig bezárólag, feleségének a testvére vagy testvérének a házastársa van az 1. pont értelmében érdekelve;

3. akinek örökbefogadó szülője vagy nevelő szülője, illetőleg gyermeke vagy gyámja, gondnoka vagy gyámoltja, gondnokoltja van az 1. pont értelmében érdekelve;

4. aki az ügyben mint valamelyik félnek törvényes képviselője, meghatalmazottja vagy ügyvédje közreműködött, továbbá aki valamelyik félnek törvényes képviselőjével, meghatalmazottjával vagy ügyvédjével a 2. vagy a 3. pontban meghatározott viszonyban áll;

5. akit az ügyben mint tanút vagy szakértőt kihallgattak;

6. aki ellen olyan okok vannak, amelyek az ügyre való tekintettel elfogulatlansága iránt alapos kétséget támasztanak.

6. §.

Mielőtt az eljáró bizottság elnöke a becselőkkel a becslést megkezdené, az illetékkiszabás céljából bemutatott iratokat, az ingatlanra vonatkozó adókataszteri adatokkal együtt a becselőknek

átadja s azok alapján a helyszínen mindenekelőtt a megbecsülendő ingatlanok azonosságát megállapítják.

7. §.

A becslésnél a valóságos forgalmi érték megállapítására kell törekedni. Ennek ellenőrzése végett a bizottság elnöke a becslési eljárásról pontos jegyzőkönyvet köteles felvenni s abban az eljárás minden mozzanatát részletesen fel kell tüntetni.

Különösen kötelesek a becslők a becslési jegyzőkönyvben megjelölni azokat a lényegesebb körülményeket, ugyszintén a becslést kiszámításának az alapjait, amelyeket a becslésnél szem előtt tartottak, továbbá kötelesek részletesen előadni azt az utat, amelyen a becslésekhez jutottak. A becslést megállapításánál arra is ki kell terjeszkedni, hogy a becslők mennyiben vették tekintetbe az adó alá eső ingatlan közterheit, amennyiben pedig házról van szó, a szükséges javításokat és azt, hogy az egyes helyiségek esetleg üresen állanak.

Az ingatlannal együtt netalán megbecsült tartozékok, valamint a netán külön megbecsült alkotórészek értékét külön is meg kell állapítani.

A becslési jegyzőkönyvet úgy az elnök, mint a becslők aláírják.

8. §.

Az eljáró bizottság a becslés eredményéről szótöbbséggel határoz s az ily módon megbecsült ingatlanok értékét — az előbbi §-ban megszabott indokolással — a becslési jegyzőkönyvben számszerűleg feltünteti.

A fél által megnevezett ellenőrző szakértőnek jogában áll ellenvéleményét a bizottság elnökének írásban átadni, aki azt a becslési jegyzőkönyvhöz csatolja.

9. §.

A bizottság elnöke a becslési jegyzőkönyvet az összes iratokkal együtt a kir. pénzügyigazgatósághoz beterjeszti.

A kir. pénzügyigazgatóság a becslési jegyzőkönyvet az összes iratokkal együtt az illetékek kiszabása végett a kir. adóhivatalnak (állampénztárnak) megküldi.

Ha azonban a kir. pénzügyigazgatóság az eljárást alaki szempontból nem tartaná megfelelőnek, hiánypótlást, — esetleg új becslési eljárást rendelhet el.

10. §.

A kir. adóhivatal (állampénztár) a kir. pénzügyigazgatóság által megküldött becslési jegyzőkönyv vétele után az illetéket

szabályszerűen előírja (T. 4. § utolsó bekezdése) és amennyiben az illetéket a hatósági szakértői becslés útján megállapított érték alapul vételével szabta ki, ezt a körülményt a kiállítandó fizetési meghagyás jegyzet rovatában megjegyzi azzal, hogy a fél a kiszabás ellen a törvényben megállapított jogorvoslatokkal élhet.

III. Vegyes intézkedések.

11. §.

Az a becslő, aki a becslés alkalmával a kir. kincstárt szándékosan vagy vétkes gondatlanságból megkárosítja — azonfelül, hogy a fennálló jogszabályok értelmében a kir. kincstár irányában kártérítéssel tartozik — elveszti a jelen § utolsó bekezdése szerint megillető díját vagy díjának megfelelő részét.

Hogy a becslőket mennyi díj illeti meg, azt a 42.600/1914. számú igazságügyministeri rendelet 21. §-ának első bekezdésében foglalt meghatalmazás alapján kiadandó belügyministeri rendelet, Horvát-Szlavonországokban pedig a kiadandó báni rendelet állapítja meg.

IV. Záró rendelkezések.

12. §.

A becslésről készült jegyzőkönyvek bélyeg- és illetékmentesek.

13. §.

Ez a rendelet a T. II. fejezetében foglalt rendelkezésekkel egyidőben 1917. évi január hó 1-ső napján lép életbe.

A m. kir. pénzügyminister.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

1. A Ppé. 62. §-a csupán arra az esetre intézkedik, ha az alperes magát a Pp. életbelépte előtt a felperes szabad tetszése szerint választandó bármely rendes polgári bíróságnak okiratban alávetette. A végrehajtási kérelem alapjául szolgáló közjegyzői okirat 8. pontja szerint azonban a szerződő felek csupán a mindenkori felperesként fellépő fél által szabadon választható bármely budapesti kir. járásbíróság illetékességének és a sommás eljárásnak vetették alá magukat, akaratuk tehát nem csupán az illetékes-

ségnek, hanem a hatáskörnek is a törvény korlátai között egymásra nézve meghatározása volt. Nem jöhet tehát a jelen esetben alkalmazásba a Ppé. 62. §-a. És minthogy az 1874:XXXV. t.-cz. 112. §-a szerint a végrehajtási kérvény közjegyzői okirat alapján ahhoz a bírósághoz intézendő, amely a fennforgó ügyre nézve per esetén illetékes volna, minthogy továbbá a szerződésnek idézett pontja szerint a szerződő felek per esetére bármely budapesti járásbíróóság illetékességének vetették alá magukat és a sommás eljárást kötötték ki, és így a végrehajtás elrendelésére a budapesti kir. törvényszéknek hatásköre nincs; minthogy végül a végrehajtást elrendelő végzés ellen felfolyamodásnak van helye azon az alapon is, mert az elsőfokú bíróság a végrehajtás elrendelésére hatáskörrel nem birt: a másodbíróóság végzését helyben kellett hagyni. (Curia 1916. ápr. 26. Pk. V. 1564. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

2. Az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 62-ik §-a akként rendelkezik ugyan, hogy az ügyvédi meghatalmazvány az ügyvédet feljogosítja mindazon intézkedések megtételére, melyek a reája bizott ügy rendes vitelével és teljes befejezésével összekötvék és hogy az ügyvédi meghatalmazvány — hacsak abban korlátozás nincsen — egyszersmind kiterjed a beperelt összeg átvételére és nyugtázására, mégis tekintettel a tlkvi rdts 69-ik § második bekezdésében foglalt ama határozott megszorító rendelkezésre, mely szerint valamely meghatalmazott által kiadott okiratok nem adnak jogot a meghatalmazó elleni bekeblezés vagy előjegyzés kérésére, ha egyszersmind a hatalmazó által kiadott felhatalmazás fel nem mutatatik, a jelzálogos hitelezőnek a szóbanforgó zálogjog törlésére vonatkozóan kiállított meghatalmazása hiányában a zálogjog törlésének nincs helye. (Curia 1916. október 10. 5506. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

3. Az egyes igazgatósági tagokat a czégjegyzésből kizárni nem lehet, mert a tagok, mint a részvénytársaság törvényes képviselőjével felruházott igazgatóság tagjai, ebbeli minőségükből folyólag a törvény erejénél fogva jogosítottak a részvénytársaság alapszabályszerű czégjegyzésére és a K. T. 185. §-ának az a kitétele, amely szerint a czégjegyzés akképp történik, hogy a jogosítottak a társasági czéghez saját aláírásaikat csatolják, egyrészt azt jelenti, hogy nem valamennyi tagnak kell a czéget aláírni, hogy a czégjegyzés a részvénytársaságot kötelezze, hogy az igazgatóság tagjai közül hánynak aláírásával válik a czégjegyzés érvényessé; másrészt ez a szakasz arra is utal, hogy az igaz-

gatósági tagok jogosítottak a czégjegyzésre. Éppen ebből a szempontból kívánja meg a K. T. 184. §-a, hogy valamennyi igazgatósági tag bemutassa hitelesített czégaláírását. (Curia 1916. nov. 8. 5820. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

4. Néh. M. S. és neje az 1913. VI/18-án felvett közös végrendelet szerint összes, bárhol található és bármi néven nevezendő vagyonuknak holtig tartó haszonélvezetét kölcsönösen egymásnak hagyományozták, s ugyanők a végrendeletben körülírt annak a vagyonnak kivételével, amelynek állagára M. S.-né a rendelkezési jogot kifejezetten fentartotta, egyébként egész hagyatéki vagyonukra mindketten ugyanazokat az egyéneket nevezték ki általános örökösnek s ezeket mindketten azonos egyének javára azonos összegű hagyományokkal terhelték meg.

Abban az esetben, ha a házastársak a közös végrendeletben vagyonukról, vagy annak egy részéről mint egységes egésztől egymással azonosan rendelkeznek, s örökösöknek vagy hagyományosnak kölcsönösen ugyanazt a harmadik személyt nevezi meg, a közös és kölcsönös rendelkezésekben nyilvánuló akarat-egységből következően ezeknek a rendelkezéseknek egymástól való függését és viszonyosságát, vagyis azt kell megállapítani, hogy mindkét házastárs a másiknak az övével azonos intézkedésére való tekintettel s csakis ettől feltételesen tette meg a maga rendelkezését.

Nem sértett tehát jogszabályt a fellebb. bíróság azáltal, hogy a közös végrendeletnek a tényállásban is előadott fentebbi tartalmából ily értelmű jogi következtetést vont le; s tekintettel arra, hogy az állandóan követett és elvi jelentőségű határozatban is kifejezésre jutott törvényk. gyakorlat szerint a közös végrendeletben a mindkét házastárs által megnevezett örökösök vagy hagyományosok javára tett kölcsönös és egymással összefüggő rendelkezések az egyik házastárs halála után a túlélő által vissza nem vonhatók, s meg nem változtathatók (kir. Curia: 8277/p. 906; 4676/p. 1911; 9090/p. 1915. sz.), nem sértett jogszabályt a fellebbezési bíróság azáltal sem, hogy a közös végrendeletnek azt a részét, amelyben M. S.-né a végrendelet alól kifejezetten ki nem vett többi vagyonról intézkedett, hatályosnak, s a most nevezett örökhagyó által az 1913. XI/18-án alkotott külön végrendelet a közös végrendeletben foglaltakkal ellentétes részeiben hatálytalannak nyilvánította. (Curia 1916. decz. 12. 6706. sz.)

5. A végrendelet alkotása után hozományul adott érték a végrendelettel megállapított örökrészbe csak abban az esetben számítható be, ha a hozomány annak adásakor a beszámítás kikötésével adatott át, vagy utóbb az örökhagyó és a hozományban részesülő gyermek között erre nézve érvényes megállapodás jött létre. (Curia 1916. okt. 3. 3503. sz.)

*

6. Az állandó birói gyakorlat szerint a kir. Curia elvi jelentőségű határozatai közé III. 7. szám alatt felvett döntésének megfelelően jogszabály az, hogy a meg nem nyílt örökség átruházására vonatkozó szerződés csak örökösársak között bír érvénnyel. A felebbezési bíróság tehát akkor, midőn a jogszabály ellenére a férj és feleség között a férjnek anyja után várható, meg nem nyílt örökség felerészének átruházására vonatkozó szerződést érvénnyel bírónak tekintette, az anyagi jogszabályt helytelenül alkalmazta, annyival inkább, mert a meg nem nyílt örökség átruházására vonatkozó és általában érvénnyel nem bíró szerződések alól kivételt megállapító fentebb idézett jogszabályt, azon az alapon, hogy a házastársi kötelék még bensőbb annál, amely az örökös testvéreihez és örökösársaihoz fűzi és így azok az okok és családi szempontok, amelyek a reménybeli örökségnek az örökösársak között való átruházását megengedik, a házastárssal szemben is fennforognak, kiterjeszteni egyáltalában nem lehet. (Curia 1916. nov. 15. 5208/1916. sz.)

*

7. Az osztályrabocsátás törvényes öröklés esetében a háramlás idejében fennállott érték szerint történik. Ha azonban a betudást végrendelet vagy örökösödési szerződés rendeli el, akkor elsősorban a végrendelező akarata s illetve a szerződő felek megállapodása irányadó arra nézve is, hogy a betudás milyen érték szerint eszközöltessék. (Curia 1916. okt. 3. 5486/1916. sz.)

*

8. Alaptalan a panasz azért, mert a felebbezési bíróság a közigazgatási iratok tartalmából állapította meg, hogy alperes anyja az alperes javára visszteher nélkül olyan gyógyszerári jogosítványról mondott le, mely őt a törvény alapján haláláig illetve ezen lemondás folytán az alperes és anyja közös kérelmére engedélyezte a belügyminiszter a gyógyszerári jognak az alperesre való átruházását; egyébiránt alperesnek az az érvelése, hogy alperes anyja törvény szerint az átruházásra nem is volt jogosítva, a belügyminiszter engedélye folytán közömbös is, mert az átruhá-

zási engedély csak az alperes anyjának beleegyezése folytán következhetett be, a gyógyszerári jogot tehát az alperes a belügyminiszter engedélye mellett anyjától kapta meg; ebből folyóan alperes nem önálló szerzés és eredeti adományozás útján, hanem anyja közvetítésével jutott a gyógyszerári joghoz akként, hogy anyja annak ellenében mondott le haszonélvezeti jogáról, hogy a gyógyszerári jog alperesre ruháztassék, ezen jognak szakértőileg meghatározott és nem kifogásolt 35,000 korona értéke tehát anyjától ered.

Végül alaptalan alperesnek az ideiglenes törvénykezési szabályok 7. és 8. §-ában foglalt anyagi jogszabály megsértésére alapított panasz is, mert ajándékozás tárgya nemcsak testi dolog, hanem értékkel bíró jogosítvány is lehet; már pedig a személyhez kötött gyógyszerári jog értékkel bír, amennyiben akár közvetlen gyakorlás, akár haszonbérbeadás útján hasznosítható és mert az ajándékozás idejében 35,00 korona értéket képviselt ezt a gyógyszerári jogot a meg nem támadott tényállás szerint az alperes ugyancsak belügyminiszteri engedéllyel harmadik személyre, tetemesen nagyobb összegért, át is ruházta; végül, mert az 1876. évi XIV. törvénycikk 131. §-a megengedi, hogy a személyes jogú gyógyszerári jogosítvány belügyminiszteri engedéllyel harmadik személyre ruháztassék át, ha tehát az átruházás idegen személyre megfelelő ellenérték mellett történt volna, ez az ellenérték az anya külön vagyonát és halálakor hagyatékát képezte volna, következésképp, minthogy az átruházás alperesre visszteher nélkül történt, a jogosítvány átruházásakor volt ajándékozott értékből a felperes anyai kötelesrészt követelni jogosult. (Curia 1916. november 21. 5919. sz.)

*

9. Állandó joggyakorlatunk értelmében csere esetében a cserebe kapott ingatlan az elcserélt ági ingatlan helyébe lép. Joggyakorlatunk szerint az örökölt pénzen vásárolt ingatlanok szerzeményi vagyont képeznek és azokból csak az örökölt érték adandó ki az ági örökösöknek. (Curia 1916. decz. 26. 5725. sz.)

*

10. Eltűnt külföldi egyének a magyar állam területén levő ingatlan vagyonára megnyíló örökösödés céljából való holttan nyilvánítása esetében a magyar törvény rendelkezései alkalmazandók, nem pedig a holttan nyilvánítandó külföldinek saját állami törvénye. (Curia 1916. decz. 7. 9268.)

*

11. Úgy a hozomány, mint a hitbér az örökhagyó férj tartozása s ekként a hagyatéknak terhei közé tartozik, minélfogva az özvegy a hozomány és hitbér tekintetében fennálló követelését illetően, mint hitelező, ezen követelésnek kielégítését az örökhagyó halála után, a netán vitás öröklési igények elbírálása s a hagyaték átadása előtt jogosított szorgalmazni, amiből folyik, hogy felperes, mint akinek a keresetbe vett hozomány és hitbér iránti igényét alperesek a hagyatéki eljárás során elismerték, e címeken 18,000 korona erejéig fennálló követelésének behajtását arra való tekintet nélkül érvényesítheti, hogy az örökhagyó írásbeli végrendeletének érvényét perrel megtámadta s ennek során az örökhagyó szerzeményi vagyonára hitvestársi öröklés címén igényt támasztott; mert felperes az alpereseknek az ági vagyonra vonatkozó öröklési jogát elismerte, a végrendelet esetleges érvénytelenítése tehát csak azt eredményezheti, hogy a szerzeményi vagyon értéke az ezt terhelő, felperesnek hozomány és hitbér címén fennálló követelésével csökkenni fog; mert végül a hitbérkövetelés kizárólag az örökhagyó adósságát képezvén, az felerészben a felperesnek közszerzemény címén jutott vagyont nem terheli. (Curia 1916. okt. 24. 5982/1916. sz.)

*

12. A végleges nőtartásra is kiterjed a Pp. 413. § szabálya; ehhez képest, ha azok a körülmények, amelyek alapján a bíróság a szolgáltatás mennyiségét vagy tartalmát megállapította, lényegesen megváltoztak, a férj is kérheti a jogerősen megítélt nőtartásdíjnak leszállítását, avagy a nőtartásnak megszüntetését. (Curia 1916. szept. 5. 2666/1916. sz.)

*

13. A H. T. 89. §-a alapján a házastárs az ajándékot nem követelheti vissza attól a különben jóhiszemű harmadiktól, akire a megajándékozott házastárs a dolgot ingyen átruházta. A bíróság kimondta, hogy az ajándékozó ennek folytán csak érték megtérítést követelhet a megajándékozott házastárstól, s erre a követelésre nézve az egy évi elévülést a korábbi elutasító ítélet jogerőre emelkedésétől számította. (Curia 1916. okt. 10. 4424/1916. sz.)

*

14. A férjnek a hozomány visszaadására vonatkozó kötelezettsége, a teljesítés tekintetében, a házasság megszűnésekor áll be. Ebből következik, hogy a hozomány hasznait a férj csak a házasság megszűnésének időpontjától kezdve köteles megtéríteni akkor is, ha a házastársak közt házassági bontóper van folyamatban, mert az 1894. XXXI. t.-cz. 73. §-a szerint a házasság

birói felbontással szűnik meg, tehát a házassági bontóper megindítása és folyamatban létele s illetőleg az annak rendén a hozomány megítélése iránt előterjesztett viszonzkereset a hozománykövetelést lejáratá nem teszi, hanem a lejárat csak a házasságot felbontó birói ítélet jogerőre emelkedésekor következik be. (Curia 1916. okt. 31. 3855.)

*

15. Az özvegyet özvegyi jogánál fogva megilletvén az örökhagyó után maradt hagyatéki vagyonnak kiegészítő részét képező váltókövetelési tőkének a haszonélvezete, a részére, az ő eziránti kérelme folytán teljesített kamatfizetések joghatályosak. (Curia 1916. nov. 14. 2026.)

*

16. Honoratoroknál is létezik közszerzemény az olyan vagyonra nézve, mely nem a férj szellemi munkájának az eredménye, hanem amely a nő külön vagyonából és annak hozadékából állott elő. (Curia 1916. november 15. 5207. sz.)

*

17. Jogszabály, hogy a házastársak között oly időben kötött adásvételi szerződés, midőn az eladó házastárs ellen hitelezője által igényelt követelés fennáll, a hitelezők jogainak kijátszására irányulónak vélemezendő és a hitelezőkkel szemben joghatály nélküli, hacsak a vevő házastárs nem bizonyítja, hogy az eladó a követelés kiegyenlítésére elegendő más vagyonnal is rendelkezik. (Curia 1916. nov. 8. 3648.)

*

18. Az elhalt betegségében a betéti és járadékkönyvecskét a felperesnek átadván s az átadás alkalmával azt a kijelentést tevén, hogy abból esetleg tartsa őt s majdan fedezze a felperes a gyógyítás és temetés költségét, a fennmaradó pénz pedig legyen az övé, ez a kijelentés és az átadás ténye együttvéve az élők közt létrejött ajándékozás alkatelemeit foglalják magukban. (Curia 1916. decz. 5. 6599.)

*

19. Az a körülmény, hogy a kegyuri teher — nyilvánkönyvi bejegyzés nélkül is — dologi teherként nyugszik az ingatlanon, ennek teher jellegét nem érinti és az eladó által szerződésileg általában, minden korlátozás és kivétel nélkül elvállalt tehermentesítési kötelezettség erre is kiterjed.

A kegyurasággal összekötött birtok eldarabolása folytán keletkezett egyes birtokrészletek tulajdonosait a kegyuri terhek csak ingatlanaik térmértéke arányában és nem egyetemleges kötelezettséggel terhelik. (Curia 1916. okt. 31. 6256.)

*

20. A kötbér nemcsak akkor mérsékelhető bíróilag, ha a főkötelezettség kölcsönből keletkezett, hanem annak, a kereskedelmi ügyletek kivételével, minden olyan esetben helye van, amikor a kötbér aránytalanul nagyobb a szerződésszegéssel okozott hátránynál. (Curia 1916. okt. 25. 3369.)

*

21. Az az ügylet, mely szerint valaki vállalkozik, hogy másvalakinek az ezáltal fizetett pénzösszeg ellenében italmérési engedélyt kijár és megszerez — hacsak olyan számbavehető adat és bizonyíték fel nem merült, amely e közbenjárásnak akár törvényellenes voltát, akár pedig általában tisztességtelen célzatát igazolja, — a törvény által tiltottnak és a jó erkölcsökbe ütközőnek nem tekinthető. (Curia 1916. okt. 19. 2674. sz.)

*

22. A haszonbérlő pusztán amiatt, mert a haszonbérlés oly közel fekszik a határhoz, hogy az ellenséges behatásnak ki van téve, nem szabadul kötelezettsége alól, ha nincs bizonyítva, hogy az ingatlan az ellenség tüzelése vagy betörése miatt bármely ideig is használhatatlan lett volna. Nem jár haszonbér arra az időre, amíg a haszonbérlés katonai tilalom következtében nem volt használható. Az o. p. t. k. 1106. §-a szerint abban az esetben, ha a bérlő minden veszedelmet magára vállalt is, ez alatt csak az elemi csapások értendők, de nem a háború veszedelme. (Curia 1916. szept. 12. 2594/1916. sz.)

Közlemények.

Négy családjogi rendelet. A házasságkötés megkönnyítése és a házasságon kívül született gyermek védelme háborus jogrendünk egyik fontos iránya, amely újabban a folyó év november 29-én közzétett négy rendeletnek adott létet; szólnak pedig e rendeletek a katonai szolgálatot teljesítő vagy hasonló helyzetben lévő házasságkötésének megkönnyítéséről (m. kir. ministerium 3983/1916. M. E. sz. rend.), a meghatalmazott útján történő házasságkötésnek kivételes megengedéséről (m. kir. ministerium 3984/1916. M. E. sz. rend.), az ily házasság megkötésénél és anyakönyvezésénél követendő eljárásról, (m. kir. igazságügy-ministernek a belügyministerrel egyetértőleg kiadott 60.300/1916. I. M. sz. utasítása), végül az eltartásra jogosult családtagok és a házasságon kívül született gyermekek fokozottabb magánjogi védelméről, (m. kir. ministerium 3982/1916. M. E. sz. rend.) Az összefüggés kedvéért utalunk a m. kir. ministerium 3154/1916. M. E. sz. rendeletére, amely a katonai szolgálatot teljesítő vagy velük egy tekintet alá eső egyének törvénytelen gyermekeire nézve az elismerés anyakönyvi feljegyzésének megkönnyítéséről szól, továbbá a m. kir. ministerium 647/1915. M. E. sz. rendeletére, amely a házasságkötésre vonatkozó intézkedéseket tartalmaz.

A házasságkötés megkönnyítése végett a 3983/1916. M. E. számú rendelet két irányban intézkedik: 1. a katonai szolgálatot teljesítő vagy velük egy tekintet alá eső egyének, ugyancsak aki katonai vagy vele egy tekintet alá eső szolgálat teljesítésére behivatott (4. §), a háború ideje alatt kihirdetés, illetőleg ez alól való felmentés nélkül is házasságot köthet, feltéve, hogy a házasság felek kijelentik az anyakönyvvezető előtt, hogy köztük legjobb tudomásuk szerint házassági akadály nincs (1. §): az előbb említett egyének házasságkötésénél közreműködhetik bármely anyakönyvvezető, akinek kerületében a házasságkötés habár csak ideiglenesen is tartózkodnak (2. §). Az előbbi rendelkezés csak kiterjesztése a házassági törvény 27. §-ban illetve 36. §-ban foglalt szabálynak, az utóbbi azonban részleges és időleges hatályon kívül helyezése az anyakönyvi törvény 48. §-ban, illetőleg a ház. 32. §-ban foglalt illetékességi szabálynak.

A 3984/1916. M. E. sz. rendelet mélyrehatóbb változtatást eszközöl ház. törvényünk 39. §-ában foglalt ama jogszabályon,

hogy házasság csak a házasulók személyesen tett egybehangzó akaratnyilvánításával köthető; megengedi ugyanis a rendelet, hogy háború ideje alatt az ellenség hatalmában lévő hadifoglyok, tuszok és internált egyének az igazságügyminister engedélyével meghatalmazott útján köthetnek házasságot: a meghatalmazásnak egy vagy több meghatalmazott és ama személy megjelölését kell tartalmaznia, akivel a meghatalmazó házasságot akar kötni. (1. §). A meghatalmazás érvényességére különös alakszerűség megszabva nincs; az igazságügyminister azonban a meghatalmazott útján való házasságkötést csak az esetben engedi meg, ha a meghatalmazás lehető teljességgel tartalmazza mindazon adatokat, amelyek a meghatalmazott útján való házasságkötés feltételeinek meglétét, a házasulók és a meghatalmazott személyazonosságát igazolják teljes kelettel és a meghatalmazónak aláírásával vagy kézjegyével, valamint két előttemező tanu aláírásával van ellátva (60.300/1916. I. M. sz. utasítás.) Elvileg a meghatalmazott útján kötendő házasság esetén is betartandók a házasságkötésre vonatkozó általános szabályok, amennyiben azok a házasuló személyes jelenlétével nincsenek összefüggésben, a házasságot tehát ki kell hirdetni, házassági akadály fennforgása vagy a szabad beleegyezést kizáró körülmény létezése esetén a kihirdetést, illetve a házasságkötésnél való közreműködést az anyakönyvvezetőnek meg kell tagadni. A házasságkötő nyilatkozatot a személyesen jelenlévő fél ép úgy, mint a meghatalmazott a meghatalmazóra való vonatkozással utalással teszi. A házasságkötésre szóló meghatalmazás csak az esetre ruházható át, ha a meghatalmazás a meghatalmazottat erre feljogosítja. A meghatalmazott útján kötött házasság a személyesen jelenlévő félre ép úgy, mint a meghatalmazóra minden tekintetben a törvényes házasságkötés joghatályával jár. Ha a meghatalmazás, amelynek alapján a házasságkötés történt, érvénytelen vagy házasságkötés előtt megszűnt, a házasságkötés semmis. A helybenhagyásra a ház. törv. 44. §-nak harmadik és negyedik bekezdése irányadó.

Mig a házasságkötés megkönnyítésére vonatkozó eme szabályok kétségtelenül csak a kivételes helyzet tartama alatt birnak értelemmel és jelentőséggel, addig a 3982/1916. M. E. számú rendeletben lefektetett elvek a béke idejére is fenntartandók lesznek és pedig annyival inkább, mert ezen rendelkezések anyagjogi része a polgári törvénykönyv tervezetében is bennfoglaltatik: de fenntartandók

lesznek azért is, mert a háború következtében a gyermekhalandóság lehető csökkentése az állam egyik leglényegesebb feladatává lett, már pedig a statisztika igazolja, hogy a halandóság a házasságon kívül született gyermekek körében — érthető okokból — a leg-erősebb.

A rendelet értelmében a bíróság ideiglenes határozattal elrendelheti: 1. a törvény vagy a fennálló gyakorlat értelmében eltartásra jogosult családtagokat (egyenességi rokonok, feleség, kivételesen a meny) és a házasságon kívül született gyermeket a jog szerint megillető tartás sürgős kiszolgáltatását és a tartás érdekében szükséges egyéb sürgős intézkedéseket (1. §), 2. hogy az, akit a gyermek eltartásának kötelezettsége fog terhelni, a gyermek első három havi eltartásának költségét a szülés után, a rendelet 2. §-ában körülírt költségeket ugyancsak a szülés után fizesse meg és a megfelelő összegeket megfelelő idővel a szülés előtt helyezze bírói letébe; 3. azt, hogy a kötelezett az anya részére két heti eltartásának költségét megfelelő idővel a szülés előtt fizesse meg. (3. §)

Ezen intézkedéseket kiegészítőleg a rendelet 2. §-a kimondja, hogy akit a házasságon kívül született gyermek eltartásának kötelezettsége terhel, az a tartásdíjon felül köteles megtéríteni az anyának a szüléssel járó költséget, a szüléssel és terhességgel járó egyéb elkerülhetetlen kiadást, végül az anyának a szülés előtt két héten és utána négy héten át társadalmi állásához és a tartására kötelezett vagyoni viszonyaihoz mért illő tartást.

Ezen rendelkezések anyagjogi része csak részben új; nevezetesen a természetes gyermek anyjának a természetes atyával szemben támasztható igényét támogató rendelkezések újak, mert a szülési költségek megtérítésére bírói gyakorlatunk csak kivételesen kötelezte a természetes atyát, a nő megfelelő időn át való tartásáról pedig egyáltalában nem gondoskodott. Eljárási részében pedig a rendelet egy új intézményt honosít meg perrendtartásunkban: behozza az ideiglenes intézkedést (einstweilige Verfügung), ami remélhetőleg bevezetője lesz a kétségtelenül üdvös intézmény perrendtartásunk egészére, illetve a megfelelő magánjogi igények összességére való kiterjesztésének. Úgy anyagi, mint eljárási részében a rendelet lényegében egyezik a polg. törvénykönyv biz. szövegének 226. és 227. §-aival.

Az eljárás részleteit illetőleg kiemelendő, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet az anya (3. §) vagy nevében a méh-

magzat részére kirendelt gondnok terjesztheti elő (7. §) a per bíróságánál, avagy annál, amelynek hatáskörébe és illetékességéhez a per tartoznék. (4. §) A szóbeli tárgyalás nem kötelező, de az ellenfelet meg kell hallgatni, ha a késelem nem jár veszéllyel. A kérelem megalapítására szolgáló tényköörülményeket hiteltérde mlően valószínűvé kell tenni; ha kétség forog fenn a kötelezett ség alapja vagy fennállása tekintetében, hivatalból való tudakozó dásnak van helye. A határozat haladéktalanul meghozandó, amely jogorvoslatra tekintet nélkül végrehajtható; az eljárás folytatását és a végrehajtást a kötelezett, illetőleg képviselője hadbavonulása nem gátolja. (9. §) A szegénységi jog vagyoni feltételeinek igazolása nélkül is megadható. (8. §)

A rendeleteket, mint a practicus gondolkodás termékeit a gyakorlat bizonyára örömmel fogadja és használhatóságukat formalismustól ment alkalmazással igazolni fogja.

A házasságkötésre szóló meghatalmazás kiállítására a következő minta bocsáttatott ki:

*

Meghatalmazás házasságkötésre.

Alulirott.....(név), a m. kir. 1. sz. honvédyalogezred tartalékos tizedese, — most..... községben..... városban..... országban hadifogoly, előbb..... (állás foglalkozás)..... lakos (lakott:ker..... utcza..... sz.), aki..... év..... hó..... napján..... községben,..... országban született,..... vallású és akinek atyja....., anyja....., — meghatalmazom..... (név és foglalkozás)..... lakost (lakikker..... utcza..... szám alatt), hogy nevemben meghatalmazottként házasságot kössön..... (név)..... lakossal (lakik:ker..... utcza szám alatt), aki..... év..... hó..... napján..... községben..... országban született,..... vallású és akinek atyja..... anyja..... Köztem és..... (a másik házasuló neve) között legjobb tudomásom szerint házassági akadály nincs.

Egyben arra is feljogosítom nevezett meghatalmazottamat, hogy e meghatalmazást általa választott személyre átruházhassa.

Kelt.....n.....év..... hó..... napján.

(Aláírás)
meghatalmazó.

Előttünk, mint tanuk előtt:

1.
2.

*

A kir. bírósági tolmácsokról a m. kir. igazságügyminister 58600/1916. I. M. szám alatt 1916. november 30-án rendeletet bocsátott ki, mely 1. §-a szerint a kir. közjegyzőknek az 1874: XXXV. t.-cz. 7. és 91. §-án alapuló fordítási jogát nem érinti.

*

A hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvek bélyegzése tárgyában a m. kir. pénzügyminister, felmerült esetből kifolyólag 1916. évi november hó 17-én 103021. szám alatt kibocsátott rendeletében kimondja, hogy a kir. közjegyzők által az örökösök távollétében felvett jegyzőkönyvek, eltekintve önértékelőleg az ill. dijj. 53. tét. b) pontjában az 50 K-án aluli hagyatéknek tárgyalási jegyzőkönyveire nézve megállapított különleges bélyegmentességtől, csak abban az esetben bélyegmentesek, ha azok a hagyatéki vagyona nézve osztályt nem foglalnak magukban, s így birói intézkedés alapjául szolgáló hagyatéktárgyalási jegyzőkönyveket nem is képeznek, hanem kizárólag a felek meg nem jelenésének hivatalos megállapítására szorítkoznak.

Ellenben a tulajdonképeni hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvek, azaz azok a jegyzőkönyvek, amikor a birói megbízásban eljáró kir. közjegyző a felek távollétében és közbenjövete nélkül is jogosult az osztályt megejteni, mint tárgyalási jegyzőkönyvek feltétlenül bélyegkötelesek. Ezek a tárgyalási jegyzőkönyvek bélyegkötelesek voltak az ill. dijj. 52. tét. b) pontja értelmében és bélyegkötelesek a jelenben is az 1914. évi XLIII. t.-cz. 1. §-ának 2. pontja értelmében, amidőn az idézett törvényszakasz 1. pont b) alpontjában meghatározott bélyegilletékekkel látandók el és amidőn a jegyzőkönyvi bélyegilleték lerovására nézve az idézett törvény-

czikk 41. § harmadik és negyedik bekezdésében foglalt rendelkezések alkalmazandók.

Arra vonatkozólag, hogy a birói megbízásban eljáró kir. közjegyzők mennyiben jogosultak a felek távollétében is örökösödési osztályt magában foglaló hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvet felvenni, az e tárgyban a m. kir. pénzügyministerium által nyilatkozattételre felkért m. kir. igazságügyminister úr véleménye alapján a következők közöltetnek:

A birói megbízottként eljáró kir. közjegyző a felek távollétében hivatalból csak abban az esetben állapíthatja meg az örökösöket és örökrészüket, tehát hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvet csak abban az esetben vesz fel, ha a hagyatékhöz ingatlan tartozik s ennél fogva az eljárás hivatalból indított meg, de ezt is csak akkor teheti, ha az örökösök mind önjogúak, mert kiskorú gondnokolt, ismeretlen helyen tartózkodó stb. törvényes képviselőjének elmaradása esetében megfelelő intézkedéseket kell tennie arra nézve, hogy az új tárgyaláson a törvényes képviselő megjelenése biztosítva legyen.*

A kitöltetlen váltók kezelése. A budapesti nagyobb pénzintézetek a biankó-váltók tekintetében felmerült ellentétek folytán érintkezésbe léptek a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal vezetőségével és ennek eredményéhez képest a következő belkezelt utasítást adták ki:

Utasítás

a bank birtokában lévő kitöltetlen váltók kezelése tárgyában.

A budapesti nagyobb pénzintézeteknek a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal vezetőjével folytatott tanácskozásai eredményeképpen van szerencsénk a következőkről értesíteni:

Az 1916. évi XXVII. t.-cz. 1. szakasza értelmében a váltóürlapok bélyegilletéke felemeltetvén, e törvény életbelépte napjától, azaz 1916. évi december hó 1-től kezdve a régi váltóürlapok érvényüket veszítik.

* A m. kir. igazságügyminister úr fenti álláspontja a meghallgatott budapesti kir. közjegyzői kamara véleményezésén alapul Szerk.

Evégből az összes kitöltetlen váltók haladéktalanul, tehát feltétlenül még 1916. novemberi kelettel lesznek ellátandók. A váltók egyébként való kitöltése mellőzendő, nevezetesen nem kell a váltót lejáráttal ellátni. Minthogy továbbá a m. kir. közigazgatási bíróság 488/903. sz. elvi jelentőségű határozata értelmében azok a váltók, amelyekből magukból nem tűnik ki, hogy hat hónapnál hosszabb lejáratúak, I. fokú bélyeg alá esnek, a lejáratul való ellátásra az 1916. évi november hóban kiállított váltóknál legkésőbb 1917. évi május hó 15-ig lehet várni, ez a nap azonban, mint lejáratul nap feltétlenül kitöltendő lesz, ha azon időpontig a váltók új ürlapra kiállított új váltókkal ki nem cseréltetnek.

Haladéktalanul fel kell tehát hívni minden adóst a mellékelt levélminta felhasználásával, hogy váltóját záros határidőn belül cserélje ki.

A határidő szigorú scontróba veendő és 1917 márczius 31-ig az ügy állásáról a jogi osztály okvetlenül értesítendő lesz.

Már most felhívjuk a figyelmet arra, hogy a lejáratul ellátott váltók újból szigorú scontróba veendők lesznek, mivel azok az elévülési időn belül peresítendők.

Ez alkalomból revidiálandók a régi letétek és azok a kitöltetlen váltók, amelyek időközben tárgytalanokká váltak, kiselejtezendők.

*

Két zárgondnok egy hagyatéki ügyben. Egy több millió korona értékű hagyaték ügyében a budapesti központi kir. járásbíróság két zárgondnokot rendelt ki a zár alá vett hagyatéki vagyon kezelésére, még pedig külön az ingó- és külön az ingatlan vagyon tekintetében. Az érdekeltek egy része az elsőbíróság végzését ezért felfolyamodással megtámadták és azt kérték, hogy a kir. törvényszék az elsőbíróság végzésének megváltoztatásával egyedüli zárgondnokul az ingó hagyaték zárgondnokát nevezze ki. Ezt a kérelmet azonban a budapesti kir. törvényszék nem teljesítette. Az indokolás szerint: Kétségtelen ugyan, hogy hagyatéki zárlat esetén az egész hagyatéki vagyontömeg kezelésére rendszerint egy zárgondnok rendelendő, de nincs kizárva emez általános szabály mellett sem annak kivételként való lehetősége, hogy a hagyatéki bíróság két, esetleg több zárgondnokot is ne alkalmazhasson ugyanegy hagyatékban, ha azt a fennforgó körülmények indokolják. Ebben az esetben az elsőbíróság a hagyatéki vagyon nagyobb tömegére való tekintettel rendelt két zárgond-

nokot, a munka és felelősség megosztása céljából. Minthogy a hagyatéki vagyon valóban oly jelentékeny, hogy két könnyen elhatárolhatóan megosztott tömegben való kezelése nem tekinthető sem helytelennek, sem célszerűtlennek és minthogy két zárgondnok alkalmazhatósága törvény szerint kizárva nincs, az elsőbíróság által figyelembe vett fentemlített szempontokat a kir. törvényszék is a tett intézkedés helytálló voltának indokolására megfelelőknek találta. Az örökösöknek szem előtt tartandó jogos érdeke szintén nem szolgálhat okul az elsőbíróság intézkedésének megváltoztatására, mert az ekként esetleg netán előállható költségszaporulat, tekintettel arra, hogy a zárgondnokok számával az általuk végzendő munka mennyisége, illetve végezhető ténykedések és eljárások száma voltaképen nem szaporodik, annyira elenyésző csekély lehet, hogy az a jelen hagyaték nagy jövedelmei mellett döntően irányadó szempontként egymagában véve el nem fogadható. A felfolyamodásokban felhozott az a körülmény pedig, hogy két zárgondnok alkalmazása esetén a hatáskörök megállapíthatatlan volta miatt a kezelésben zavarok támadhatnak, egyelőre oly feltevés, melynek megvalósulása elkerülhető lesz és elkerülendő a hagyatéki bíróság által úgy általában, mint esetről-esetre kezelési utasításokkal. (21. P. 4373/1916. sz.)

*

„Kmf.“ a végrendeletben. Egy végrendelet 1—3. pontjaiban foglalt rendelkezések: „Kelt Nagyváradon 1913. évi július hó 16-án“ keltezéssel el voltak látva, ezen keltezés után azonban a végrendelező folytatólag is rendelkezvén, a végrendelet e helyén a keltezés a szokásos „Kmf.“ (kelt mint fentebb) kitéllettel történt s ezután az örökhagyó a végrendeletet sajátkezüleg aláírta, s ezt követi a végrendeletre vezetett tanuzáradék, mely ismét a „Kmf.“ keltezéssel láttatott el, s ezután van a 4 végrendeleti tanu sajátkezü aláírása. A kir. Curia a végrendeletet alakilag érvényesnek találta és pedig a következő indokolással: „Minthogy úgy az utólagos rendelkezésre, mint a tanuzáradéokra következő „Kmf.“ keltezés az elől levő teljes szövegű keltezésre utal, a tanuk valloásával pedig bizonyítva van, hogy a végrendelezés egységesen, megszakítás nélkül folyt le, a végrendelet keltezése alakoszerűség szempontjából az 1876. évi XVI. törvénycikk 7. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelel.“ (Rp. I. 7249/1916. sz.)

*

Társasviszony ügyvéd és nem ügyvéd között. Egy konkrét esetben a kir. Curia kimondta, hogy: Az ügyvéd és ilyen minősítéssel nem bíró egyén közt létesült oly szerződés, amely szerint a feleket az ügyvédi minősítéssel nem bíró egyén szerzi, az ügyvéd pedig csak a nevét adja oda és a beadványokat ellenjegyzzi, az ügyvédi állás tisztességét és tekintélyét sérti s az 1874: XXXIV. t.-cz. 68. §-ának b) pontja és 69. §-ának b) pontja szerint az ügyvéddel szemben fegyelmi vétség megállapítására szolgálhat alapul. A felek között létrejött szerződés az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 68. §-ának b) pontjába és 69. §-ának b) pontjába s így a közrendbe ütközik. Minthogy pedig telekkönyvileg bekebelezett zálogjog csak érvényes czímen alapuló követelés biztosítására szolgálhat, a közrendbe ütköző, tehát tilos szerződésből pedig a szerződő felek egyike sem származtathat jogokat, az ezen szerződésből származható követelések biztosítására alperes javára bekebelezett zálogjog is eredetileg érvénytelen és így az annak törlése iránt előterjesztett kereseti kérelem jogos alapon nyugszik. (R. P. VI. 3379. sz.)

*

Statisztika, 1915. év végén a közjegyzőségek száma 311, a kir. közjegyzők száma 303, a betöltetlen állások száma 8 volt. Az 1916. év folyamán 2 új állás szerveztetett (Kőrösbökény, Kraszna) és megürült 31 állás, és pedig elhalálozás által 13, lemondás folytán 3 és áthelyezés útján 15. Betöltendő volt tehát összesen 41 közjegyzőség. Kineveztetett 20 új közjegyző, és pedig 11 közjegyzőhelyettes (Fiume, Kőrösbánya, Nagyrőcze, Hatvan, Sümeg, Zilah, Galgóc, Szilágycseh, Hatvan, Csongrád, Szakolca), 8 ügyvéd (Békés, Déva, Kőrösbökény, Kőrösbánya, Kraszna, Margitta, Hajdúböszörmény, Székelykeresztúr) és 1 megyei alügyész (Nagybicscse). Áthelyezéssel töltetett be 15 állás (Szatmárnémeti, Erzsébetfalva, Zsolna, Borosjenő, Szeged, Debreczen, Szilágyosomlyó, Kassa, Liptószentmiklós, Békés, Turócszentmárton, Kiskunfélegyháza, Tapolca, Dunaföldvár, Szentes). Maradt az év végén betöltetlen 6 közjegyzőség (Breznóbánya, Lugos, Szinerváralja, Petrozsény, Zenta és Sümeg). Az 1916. év végén tehát a közjegyzőségek száma 313, a kir. közjegyzők száma 307 volt.

*

Személyi hírek. Dr. Csongvay Géza marosvásárhelyi ügyvéd Székelykeresztúrra kir. közjegyzővé neveztetett ki és Csala Sándor zentai kir. közjegyző Szentesre helyeztetett át.